

Jurij Drevenšek, dobitnik Dnevnikove nagrade za najboljšo umetniško stvaritev na odru **MGL**

Lažje najdem razlog, da sem na odru tiho, kot da govorim

Iva Kosmos

Carlos, Bianca in Jacques, tri vloge v treh zelo različnih predstavah, so Juriju Drevenšku prinesle Dnevnikovo nagrado za najboljšo umetniško stvaritev na odru Mesnega gledališča ljubljanskega (MGL) v minuli sezoni.

Jacquesa je igral v drami *Jacques ali podrejenost* izpod peresa mojstra absurda Eugena Ionesca, uprizorjeni v režiji **Miloša Lolića**. Kot Carlos se je predstavil v ognjevitem Almodovarjevem muzikalu *Ženske na robu živčnega zloma* v režiji **Diega de Bree**. Bil je tudi Bianca v Shakespearjevi komediji *Ukročena trmoglavka* v zelo avtorski interpretaciji in režiji **Anje Suša**, v kateri so vse vloge odigrali moški.

Katera izmed vlog, za katere ste prejeli Dnevnikovo nagrado, vam je najbolj pisana na kožo?

Najbolj se mi je prilegla Shakespearova Bianca in to zaradi naravnosti študija predstave. Anja Suša nam je pustila odprte roke in smo delali skozi igro in hec. Nisem se ubadal s tem, kaj je ženska, saj je nisem postavil kot neko meni tuje bitje, temveč sem se v isti sapi lahko zafrkaval in karikiral. Z drugima dvema sem se moral spopasti, čeprav na različne načine. Diego de Brea, ki je zelo natančen režiser, mi je pomagal, da sem spet začel razmišljati o prisotnosti na odru, saj še sam nisem vedel, koliko manir imam. Pri Jacquesu pa je bila potrebna miselna točnost. Na odru sem najprej 45 minut nepremičen in tiho, nato pa začnem z zelo dolgimi monologi. To je zelo verbalna vloga in sem moral razčistiti z enim svojih hendikepov, preciznostjo v govoru.

Omenili ste, da ste se pri vlogi Carlosa morali znebiti manir. S tem mislite na ponovljive ali celo rutinske gibe na odru?

To, pa »šmire«. Manira je v bistvu zelo dobra beseda: ponavljajo se gibi, način podajanja, izgovarjanja stavkov, igranja neke situacije. De Brea me je večkrat ustavil in vprašal, zakaj nekaj počnem, in vsakič, ko nisem imel odgovora, sem ugotovil, da to počnem iz navade. Iz pred-idej, kako naj bi

nekaj bilo videti in kaj naj bi dalo določene rezultate. Vprašanje je, koliko si iskren do samega sebe in ali si lahko priznaš, da se ponavljaš. Sam nisem vedno, čeprav bi to rad verjel. A govorim zase, ker igralci zelo različno delamo.

Kako pa se razlikujejo načini dela v vašem ansamblu?

Eni ustvarjajo zelo impulzivno, samo po občutku. Ti delajo hitreje in preizkusijo več različnih možnosti, preden dokončno nastane njihova vloga. Drugi vseskozi sledijo tekstu, tretji pa tekstu nasprotujejo. Nekateri se držijo obrazca, ki ga vloga ponuja. Jaz si zamislim, kam želim priti, in potem temu počasi sledim. Seveda se tega ne držim kot pijanec plota in se lahko preusmerim. Bi si pa rad še bolj odprl obzorja in več dovolil. Pri starejših kolegih včasih opazim, kako z enim zamahom odprejo možnosti za kaj novega, si vzamejo svobodo in preizkusijo kaj popolnoma drugačnega ... v tej smeri hočem delati.

Čeprav gre za tri zelo različne predstave, so vaše vloge presenetljivo primerljive: to so plahi, krhki, tihi, podrejeni družinski člani. Se vam zdi, da vam takšni junaki še posebej ustrezajo, in ali v tem tiči nevarnost, da vam začnejo ponujati le tipske vloge?

Vem, da se znajdem v takšnih vlogah, in ja, nevarnost tipskih vlog obstaja, toda kdaj pride tudi do tega, da igram nasprotno. Pri študiju na prvi letošnji premieri Iz junaškega življenja meščanov me je režiser Aleksandar Popovski namenoma porival v to smer. Najprej sem imel nekaj težav, da sem ga razumel. Prepovedal mi je, da se ukvarjam s problemi, ki so izhajali iz neke situacije, še več, moral sem biti popolnoma neobčutljiv nanje in to je bilo popolno nasprotje junakom, ki sem jih v zadnjem času igral. To je kot nogomet, na eni poziciji se boš lažje znašel, a se moraš preizkusiti tudi drugje.

Kako pa doživljate svoje plahe junake, kot dejansko podrejene ali je v njihovi držji vsebovan tudi neki upor?

Sploh ne razmišljam na tak način o njih. Zadnje čase mi vse bolj ustreza, da se vprašam, kaj je funkcija nekega junaka v predstavi. Določen prizor je namreč pogosto napisan z namenom, da pripelje nekam drugam, in temu moramo slediti, razen če namensko rušimo to konstrukcijo. Na primer, če bi bil Carlos iz Žensk na robu živčnega zloma bolj samozavesten, se zgodba ne bi odvila enako, saj ne bi odšel pogledat stanovanja, kjer se zgodi vrhunec in razrešitev predstave. Znotraj vloge pa nikoli ne razmišljam o tem, ali sem podrejen. Podrejeni se ne zaveda nujno svoje podrejenosti – to vidite gledalci in ni smisla, da to dodatno podčrtavamo. Obstaja dober prizor v isti predstavi, Carlosa istočasno napadeta mati in zaročenka. On se izmenično obrača proti eni in drugi, pa ne zato, ker je zmeda in je to smešno, ampak zaradi tega, ker to kaže na njegov položaj. To je že dovolj zgovorno in nič ni treba poudarjati.

Posebnost repertoarja MGL so muzikali in komedija ter drugi projekti z veliko glasbe, plesa in petja. Vam takšne zvrsti ustrezajo?

Tisto, kar imam rad, ne glede na zvrst, je pogumno gledališče. Da je projekt drzen in hoče nekaj sporočiti. Vse manj se mi dopade delo na varnih projektih, ki se bodo na hitro dotaknili neprijetnih stvari, jih lepo zapakirali in bo občinstvo lahko reklo: saj imajo prav, ampak vseeno smo se pa imeli fino. In bodo nato pomirjeni odšli. Žal, včasih delamo v tej smeri. Toda vse bolj mi je pomembno, da gremo »na nož«. Kakšen smisel je v tem, da delamo polikane, zarobljene, lepo zašite predstave, v katerih samo uživamo? Če pa govorim o žanrih, imam zelo rad dobro komedijo, muzikal pa ni po mojem okusu. Toda že dolgo nisem igral v klasični tragediji ali drami in bi mi to še najbolj odgovarjalo.

Lahko izpostavite kakšen projekt, na katerem ste delali in izpolnjuje navedene kriterije pogumnosti?

Predstava Vse zastonj! Vse zastonj! v režiji Marka Manojlovića je skozi komično formo govorila o stvareh, ki sploh niso hecne. In v enem trenutku ni bila več

smešna. Spomnim se monologa, s katerim sem gledalce popolnoma utišal. Začel sem govoriti iz realnosti, ki ni lepa, o revščini, ki jo vidimo na ulici. Zdi se mi, da je ta predstava naredila preboj in gledalci niso šli ravno sproščeni iz gledališča. Jacques ali podrejenost je z druge strani predstava, za katero sem prepričan, da je 85 odstotkov ljudi ne mara. Toda Loliću sem hvaležen, ker je bil do konca zvest svoji ideji in nas je prepričal, da mu sledimo, se ne uklanjamo in ne poskušamo ugajati. Lolić je to primerjal z galerijo: ob kakšni sliki se ustavimo, poleg drugih pa gremo mimo. In če se občinstvo ne bo ustavilo ob naši predstavi, zakaj bi ga prepričevali, da smo vendarle luštni in zabavni. Dostikrat nam manjka takšen odnos do predstav in zaradi tega si pustimo premalo svobode, saj je v ozadju vedno prisotno to, da moramo obdržati občinstvo. Kar je tudi res, in to lahko razumem, ne morem se pa vedno s tem strinjati.

V zadnjih predstavah ste precej časa prisotni na odru, a s komaj kakšno repliko. Kako pristopate vlogi, ko se ne morete izražati z glasom in besedo?

Nič me ne motijo takšne vloge. Spomnim se Korunovih Bratov Karamazovih, v katerih je bil Bojan Emeršič skoraj šest ur popolnoma tiho, a sem točno vedel, kaj hoče povedati. Michael Caine je eno izmed svojih vlog opisal kot sedenje na odru, na

kar ga je režiser popravil, da ne sedi na odru, ampak je tam zato, ker se je odločil, da ne bo nič povedal. In to je to: ne ostaneš tiho zato, ker nimaš teksta, ampak zato, ker si se odločil, da ne boš spregovoril. Včasih celo težje najdem razlog, zakaj nekaj govorim, kot zakaj nekaj ne govorim.

Jacques, Bianka in Carlos so zelo zanimive vloge, a se mi zdi, da se vam v zadnjem času v matičnem gledališču izognejo glavne vloge. Bi si morda želeli več prostora?

Če je dobra stranska vloga, nimam s tem nobenih težav. Tudi nimam občutka, da bi bil zapostavljen. Lahko gre za stransko vlogo, a sem celotno predstavo na odru. In še to: ali je vloga, ki ima manj besedila, zato stranska? Ko se dela predstava, se dela predstava, ne pa bori za vloge, saj smo ogromen ansambel. Samo glavnih vlog si tudi ne bi želel, saj nisem prepričan, da bi mi ustrezalo, da sem nenehno glavni pogonski motor predstave. Včasih mi ustreza tudi to, da sem ob strani. x

*Vse manj mi je
všeč delo pri
varnih
projektih, ki se
bodo na hitro
dotaknili
neprijetnih
stvari, jih lepo
zapakirali in bo
občinstvo lahko
reklo: Saj imajo
prav, ampak
vseeno smo se
pa imeli fino. In
bo nato
pomirjeno
odšlo. Žal včasih
delamo v tej
smeri.*

*Vse bolj mi je pomembno, da gremo "na nož".
Kakšen smisel je v tem, da delamo polikane,
zarobljene, lepo zašite predstave, v katerih samo
uživamo? Lažje najdem razlog za to, da sem na
odru tiho, kot da govorim.*